

Toespraak Ruben van Swieten – KRL 18 oktober 2014

Het onderstaande is geen letterlijke weergave van de rede, maar een impressie. Vanwege de vorm die de toespraak had, is het wel in de directe rede weergegeven. Fouten in de weergave zijn voor rekening van ondergetekende, Tom Boesten.

Ik ging naar Bommel om de brug te zien.
Ik zag de nieuwe brug. Twee overzijden
die elkaar vroeger schenen te vermijden
worden weer burens. Een minuut of tien
dat ik daar lag, in 't gras, mijn thee gedronken
mijn hoofd vol van het landschap wijd en zijd-
laat mij daar midden uit de oneindigheid
een stem vernemen dat mijn oren klonken.

Het was een vrouw. Het schip dat zij bevoer kwam
langzaam stroom af door de brug gevaren.
Zij was alleen aan dek, zij stond bij 't roer,

en wat zij zong hoorde ik dat psalmen waren.
O, dacht ik, o dat daar mijn moeder voer.
Prijs God zong zij, Zijn hand zal u bewaren.

We gaan u even in categorieën verdelen:

- Wie van u komt van boven de rivieren?
- Wie van u komt van buiten Nederland?
- Wie van u ...?

Van kinds af aan, is mijn grootste angst geweest dat ik ooit de begrafenis van mijn ouders zal moeten meemaken. Toen ik zes jaar was, stierf mijn opa. Ik realiseerde me dat mijn mama van toen af geen papa meer had. Die gedachte deed me besluiten dominee te worden. Dat wil niet zeggen dat het geloof voor mij een vanzelfsprekendheid is of was. Ik ben niet heel kerks opgevoed. Mijn moeder vindt het niet prettig als ik dat zo zeg, maar zo beleef ik het wel. Verder geloof ik er vaker niet in dan wel, maar de keren dat ik er wel in geloof, moeten me er doorheen helpen.

De afgelopen jaren is er iets veranderd in ons land. Ik werk aan de Zuidas in Amsterdam, eigenlijk in een soort Pauluskerk, maar dan met ogenschijnlijk maatschappelijk sterken. Ze hebben een goede baan en een hoog inkomen. In bijbelse zin zou je kunnen zeggen dat het gezegende mensen zijn. Bij zo'n zegen hoort ook altijd de vraag: wat doe je met je zegen? Je bent gezegend om tot zegen te zijn. Op de Zuidas werken ongeveer 60.000 mensen op een stuk grond ter grootte van acht voetbalvelden. Het zijn accountants, advocaten, bankiers. Het beeld dat de maatschappij van deze mensen heeft, is in de laatste jaren radicaal omgeslagen. Accountants hebben tot taak het zakendoen eerlijk te houden. Advocaten hebben tot taak het recht hoog te houden. Bankiers hebben de zorg over een goede omgang met het geld. Vroeger stonden deze beroepsgroepen in aanzien, maar in de laatste jaren staan ze in een kwaad daglicht. Wat is eerlijk, wat is recht?

De hele maatschappij is hard geworden. Kijk eens naar Spanje. De helft van de jonge mensen zit zonder werk. Er zijn veel tegenstellingen en die worden steeds harder. Bankiers staan te boek als zakkenvullers. Een jonge bankier merkt, wanneer hij op een verjaardagsfeestje komt, dat hij per definitie niet meer de persoon kan zijn die hij wil zijn.

In Zuid-Afrika is in de jaren negentig, onder Tutu en Mandela, iets heel bijzonders gebeurd. Het land rekende af met het verleden van apartheid. Dit gebeurde niet door wraak te nemen op de schuldigen, maar door te kiezen voor verzoening. Dat is typisch een actie van de Heilige Geest. Het gaat tegen de natuur van de mens in. Het spreekt de mensen aan op hun tweede natuur. In ieder mens zit een goede en een slechte kamer. Het verschil tussen een goed en een slecht mens is niet altijd een echte keuze. Maar in onze maatschappij word je zonder pardon ingedeeld in een categorie.

Wij moeten daar iets tegenover stellen. Plekken van verzoening vallen steeds meer weg. Alleen als je mensen van aangezicht tot aangezicht ontmoet kun je de verharding keren. Dan komt God naast ons staan. Zulke plekken van 'ik en jij' zijn hard nodig.

De torens van de grote kantoren roepen het beeld op van de toren van Babel, en daarmee van de babylonische spraakverwarring. De situatie die ontstaan is, met harde, genadeloze tegenstellingen, moeten we ten goede zien te keren. Hoe kunnen we een huis stichten waar mensen elkaar van aangezicht tot aangezicht ontmoeten? En hoe heeft het zo ver kunnen komen dat de tegenstellingen zo hard zijn geworden? Hoe heeft het zo ver kunnen komen dat 30% van de jonge mensen op de Zuidas tussen hun 30^e en hun 35^e een burn-out krijgen?

Het doet denken aan Saulus, die de volgelingen van Jezus vervolgt. Hij bestrijdt hen te vuur en te zwaard. Hij gaat naar Damascus om hen gevangen te nemen en naar Jeruzalem te voeren. Dan is er opeens het licht dat hem omstraalt. Hij valt op de grond en hoort een stem: 'Saul, Saul, waarom vervolgt je mij?' (Hand. 9,4). Let op de parallel met die andere Saul, die met David te maken krijgt (1 Sam.24,15). Saulus' ogen zijn open, maar hij ziet niets. Hij gaat de poort van Damascus binnen. De poort doet denken aan het nieuwe Jeruzalem uit de Openbaring (Openb.21). De nieuwe Stad. Daarom hebben wij ons centrum *De Nieuwe Poort* genoemd. De hele wereld mag de Stad in en uit. Saulus gaat een huis binnen. Hij wordt ontvangen door Ananias (=hij die genadig is). Ananias, die de reputatie van Saulus kent, moet ook even schakelen: 'Heer, van veel kanten heb ik gehoord over deze man en over al het kwaad dat hij uw heiligen in Jeruzalem heeft aangedaan.' Maar hij wordt bekeerd, en zegt vervolgens: 'Saul, je bent mij een broeder.'

Deze teksten lees ik met mensen die ze helemaal niet kennen. De verwijzingen van Saulus naar Saul en van de poort van Damascus naar de poorten van het Nieuwe Jeruzalem, kunnen zij uit zichzelf niet maken. Je moet de bijbel lezen in gezelschap, met iemand die het boek kan ontsluiten. Wij moeten mensen blijven vertellen van een ander verhaal.

Daarom pleit ik voor het openen van dit soort huizen. Geen virtuele, op internet, maar fysieke huizen. We moeten *ekklesia* vormen. Het woord *ekklesia* komt van het woord *kaleo*, wat roepen betekent. In de *ekklesia* roepen de mensen de Schrift uit naar elkaar. Op hun weg naar het Beloofde Land.